

Turíce - sviatky májov

Poznáme ich. Stromy života postavené na významných miestach miest a dedín. Podperka na štyri strany. Keď postaví krov domu, staviteľa vztýčila „pierko“, stromček - máj. Pierko súvisí s perami a s Perúnom. Pierkom prechádza perná - mužská sila. V mešiaci traveň - máj vztýčime teda k nebu obrovské pero - mužský kmeň - stromový úd živodrevnej sily. A okolo toho stromu života - pierka - pod vrcholcom, je venček. Ladný kruh - ženské znamenie venčeka a posvätného kola - ozdobený obetnými stužkami. Toto pradávne a zároveň večne mladé a jaré zelené znamenie posvätného milovania sa dodnes týči na námestiach, či iných vážených miestach obcíny.

Strom je zároveň znamením kmeňa - rodu. Postavenie mája sprevádzajú spevy a tance. Pod ním je - po obraze - veselica, dodnes známa ako majáles.

Tento sviatok má mnoho mien. Na východnom Slovensku ho voláme **Rusadlá** - v koreňoch sú spojené s Rusalkami a ružami. Rusalky divjaky - navky - vily - predstavujú ženskú silu i duše predkov - žien, tiež bájne duše oddelené z tela, či duše ešte nevtelené, duše „divé“ - posvätné a čarovné.

Názov **Turíce** - známy na západnom Slovensku - je spojený s Turóňom - staroslovenskou obradnou maskou Tura, ktorú predkovia často používali na slávnostiach.

Názov **Na Ducha** je pôvodne spojený s dušami a duchovom predkov, neskôr preonačnený na cirkevný výklad.

Názov **Letnice** (moravské Slovácko, Čechy) poukazuje na víťanie leta. V prastarom období rozlišovali Praslavia dva základné ročné obdobia - leto a zimu. Jar bola začiatkom leta. Spojenie s prírodou a sviatkové obradoslovie bolo a je dôležité pre zdravie a silu ľudských bytostí i národnej a krajinej spoločnosti. Sviatok Turíc by mali oslavovať aj politici. Je oveľa významnejší ako Európska únia.

Turice u Slovien boli spojené s voľbami, ktoré sú dodnes v slovenskom obradosloví - na Slovensku - známe ako **Voľby kráľov a richtárov**. Na moravskom Slovácku ako „**Jizda Kráľů**“.

Nezabudnime najprv na pobratimský jarý sviatok známy ako **Družobná Nedela**. Chlapec - prijímaný za mládenca - uzatvoril bratstvo s iným mládencom, ktorý mu pomáhal v zapojení sa do mládenecského stavu. Ženský náprotivok je posestrinstvo.

Ale podme na spoločenskú lahôdku - voľbu dedinských a mestských vľadykov - kráľov. V stredoveku sú dochované sťažnosti, že

sa Slováci odmietajú podrobiť uhorskej správe a viac počúvajú svojich vlastných - zvolie-

ných - dedinských a mestských kráľov. Takže tisíc rokov bez slovenskej samosprávy je nepravdivá povera. V skutočnosti duch očiny - samosprávy Slovien - z dôbo spoločnej a duchovnej slobody - nielenže prežili, ale zakorenili sa a je v našom rodnom duchovne - vo sviatkoch. V rôznych slovenských obciach vyzerali voľby mládenecských kráľov rôzne. Zaujímavé je to „mládenecských“ - teda bola to práve mládež a nie starešínovia, kto udržoval tento obrad. Obrad bol spojený s roznášaním májov, hodovaním a slávnosťami. Mládenecský kráľ si svoje zvolenie musel zaslúžiť. Napríklad v Lip-tovských Sliačoch, na konci 20. storočia, roznášať máje po celej dedine skupina krojovných mládenčov a za mládenecského richtára bol zvolený jeden z nich. Kvetná kráľovná bola obradne zvolená zväčša už na sviatkoch jari. Súčasťou májových sviatkov boli aj hry a súťaž. Májovým kráľom sa často stával prvý víťaz týchto súťaží.

Máj - strom života - bol nielen na námesti. Mládenči roznášali menšie máje dievkam ako obradnú pozornosť. Pod ich oknom vztýčili obradné pierko, odseknúť niekde v húšťa-ve. Pri tom ich gazdiné zvykli oblievať vodou. Chlapci to museli vydržať, aby aj oni boli zdraví, tak ako dievčatá.

Máj - ako strom života má čarovnú moc a visia na ňom obetné stužky. Je to prenesené znázornenie posvätného stromu. Ak si chce celostne vychutnať sviatok Turíc, choďte pozorovať, zaspieval si v úcte, alebo inak prijať čaro do posvätného lesika, alebo k nejakému drevenému - starému, či pamätnému stromu. Zaviažte naň kúsok látky zo svojho odevu, či pramienok svojich vlasov - odovzdajte mu duchovný dar. A ak vás niečo trápi, alebo ak máte nemoc, požiadajte o moc - o pomoc - o živu - o vyliedenie.

Turícami prechádza **čarovná noc**

30. dubeň - apríl. Vydymte si upratovaný príbytok, zapáľte sviečku, stíšte svoju myseľ a v rozliamaní, so zatajeným dychom si vyvešťte sami, bez karát a bez poplatku za veštenie. Preto by sa práve vám nezjavilo, aká je dobrá cesta pre vašu dušu?

1. máj - Rusadlá - Turíce - Letnice - Na Ducha - tento sviatok má svoju čarovnú - kvetnú - svetlú silu. Nenechajme si ho stále prekryvať cudzími, modernými nálepkami. Takými, či onakými. Nazvime ho menom nášho jazyka a obrazom nášho rodného ducha.

Miro ŽiarSlav Švický,
človek z Rodného Kruhu